

Seagull nebula - mlhovina Racek

Režie: Ivan Krejčí

Premiéra: sobota 9. prosince v 18.30 hodin

RACEK
Anton Paviovič Čechov

RACEK

Anton Pavlovič Čechov

komedie o čtyřech dějstvích

přeložil **Leoš Suchařípa**

Režie: **Ivan Krejčí**

Scéna a kostýmy: **Lucie Loosová**

Dramaturgie: **Tomáš Vujtek**

Hudba: **Nikos Engonidis**

Inspice: **Martina Hawlasková**

Náповěda: **Kamila Holáňová**

Osoby a obsazení:

Irina Arkadinová,
provdaná Treplěvová, herečka

Konstantin Treplev, její syn

Petr Sorin, její bratr

Nina Zarečná,
dcera bohatého statkáře

Ilja Šamrajev, Sorinův správce

Pavlna, jeho žena

Máša, její dcera

Boris Trigorin, spisovatel

Jevgenij Dorn, lékař

Semjon Medvěděnko, učitel

Jakov

Alena Sasínová – Polarczyk j.h.

Michal Čapka

Pavel Cisovský

Tereza Dočkalová j.h.

René Šmotek

Dana Fialková

Tereza Cisovská

Dušan Škubal

Kostas Žerdaloglu j.h.

Josef Kaluža / Marek Cisovský

Albert Čuba

Premiéra: sobota 9. prosince 2006 v 18.30 hodin

Anton Pavlovič Čechov se narodil 29.1. (17. 1. podle juliánského kalendáře) 1860 v Taganrogu, ruském maloměstě, kde si jeho otec (bývalý nevolník) otevřel obchod. Neúspěšné podnikání brzy přinutilo rodinu hledat si obživu v Moskvě. Čechov zůstal v Taganrogu, aby dokončil gymnázium, na živobytí si přitom vydělával kondicemi. Pak odešel do Moskvy na lékařskou fakultu. Psát začal jako gymnazista, publikoval jako vysokoškolák a z honorářů vydělával otce, matku, sestru a nejmladšího bratra. Lékařské povolání vykonával do roku 1886, pak se živil psaním. V devětadvaceti se u něho projeví první příznaky tuberkulózy. Jeho zdravotnímu stavu nijak neprospěla cesta přes Sibiř na Sachalin, kterou podnikl v roce 1890, aby popsal podmínky v tamější trestanecké kolonii.

Od roku 1892 žil v zapadle vesnici Melichovo, roku 1898 se ze zdravotních důvodů usadil v Jaltě. V roce 1901 se oženil s herečkou moskevského uměleckého divadla Olgou Knipperovou. V létě 1904 odjel do německých lázní Badenweiler, kde 15. července (2. července podle juliánského kalendáře) zemřel.

Světový věhlas si získal nejen jako prozaik (Souboj, Pavilón č. 6, Černý mnich, Dáma s psíčkem), ale i jako divadelní reformátor a jeden z otců moderního dramatu (Racek, Strýček Vanja, Tři sestry, Višňový sad).

A photograph of a starry night sky. In the upper left quadrant, there is a large, diffuse, red nebula. The rest of the sky is filled with numerous small, bright white stars. A few larger, reddish stars are also visible, particularly one in the lower right area.

Dnes se Vám v roli Máši představí Lucie Finková

Dvě premiéry jedné komedie

Premiéra Racka v petrohradském Alexandrovském divadle vstoupila do divadelních dějin jako skutečná katastrofa. Zkoušet se začalo 8. října 1896 a po devíti zkouškách se 17. října konala premiéra. Takto by se snad dal nazkoušet vaudevill, ale rozhodně ne nový typ dramatu, zvláště když na něj tehdejší divadlo vůbec nebylo připraveno. Navíc herečka, která si veselohru vybrala ke své benefici, oblíbená komička Jelisaveta Levkejevová, se nakonec na jevišti vůbec neobjevila. Není tedy divu, že publikum hrůzou vypískalo. Druhý den po premiéře napsal nešťastný Čechov bratru Michailovi: „Hra utrpěla fiasko a propadla s rámušem. V divadle byli z té ostudy všichni neslýchaně zaraženi. Herci hráli hnusně a nejapně. Z toho plyne poučení: nepsat pro divadlo. Přes to všechno jsem živ a zdrav a v blahém rozpoložení ducha“ O dva roky později se Racek dočkal obrovského úspěchu v Moskevském uměleckém divadle.

Jeden z jeho zakladatelů, Němjrovič – Dančenko, ze starého přátelství přemluvil Čechova, aby svolil k novému uvedení Racka na jevišti. Premiéra se konala 17. prosince 1898 a Stanislavskij, který hru režíroval a zároveň hrál Trigorina, s patosem sobě vlastním ve svých vzpomínkách takto popsal závěr prvního dějství: „Řeklo by se, že jsme propadli. Opona se zavřela. V obecenstvu panovalo hrobové ticho. Herci se bojácně nakláněli jeden ke druhému a poslouchali, co se děje v hledišti. Mrtvé ticho. Z kulís výkukovaly hlavy jevištních pracovníků, kteří rovněž naslouchali. Ticho. Kdosi zavzlykál. Knipperová potlačovala hysterické štkáání. My jsme mlčky odcházeli ze scény. V tom okamžiku se z hlediště ozval povzdech a zazněl potlesk. Utíkali jsme otevřít oponu. Prý jsme stáli na jevišti pootočení k obecenstvu, naše obličejje prý byly strašné, prý si nikdo nevzpomněl uklonit se směrem k obecenstvu, někteří dokonce seděli. Očividně jsme nechápali, co se stalo“.

Čechov viděl představení až na jaře 1899 a Maximu Gorkému o tom 9. května napsal: „Nemohu posuzovat hru chladnokrevně, protože sám Racek hrál bídne, celou dobu useďavě nařikal a Trigorin (beletrista) chodil po scéně a mluvil jako paralytik“.

Ne; vztah mezi Čechovem a Stanislavským rozhodně nebyl harmonický. Ti dva spolu neladili už od samého počátku.

Ariadna, Racek a Čechov

V povídce Ariadna, kterou Čechov vydal v roce 1895, najdeme takovýto dialog.

„Já se vám, ctěný pane, divím, jak můžete žít bez milostného románku!“ říkal. „Jste mladý, hezký, zajímavý – zkrátka muž jedna radost, a žijete jako mnich. Ach, tihle osmadvacetiletí stárce! Já jsem skoro o deset let starší než vy, ale kdo z nás je mladší, Ariadno Grigorjevno, kdo?“

„Ovšemže vy,“ odpověděla mu Ariadna.

Na podzim téhož roku dopsal Čechov Racka a obdobným dialogem zahajuje druhé dějství komedie.

Arkadinová. /Máše/ Pojdte si stoupnout. /Obě vstanou/ Stoupněte si vedle mne. Vám je dvaadvacet a mně téměř dvakrát tolik. Doktore, kdo z nás dvou vypadá mladší?

Dorn. Vy, samozřejmě.

Ta shoda není náhodná, v obou dílech se totiž zrcadlí, samozřejmě s notnou dávkou autorské licence, skutečný milostný příběh, který Čechov krátce před tím prožil. Je to paralela jeho citového vztahu k Lize Mizinové, která mu sice ostentativně nabídla své srdce, ale když narazila na staromládenecky zdrženlivou reakci, odjela na čas do ciziny s Čechovovým přítelem, tehdy velmi oblíbeným prozaikem I. N. Potapenkem. Ten ji však brzy opustil a Lika se po smrti jejich dcerky nakonec usadila v Paříži. Žádně ženě nepsal Čechov tak něžné a srdečné dopisy, nazýval ji „zlodějkou mé duše“. V postavě Ariadny se ta zlatovláska, která toužila po kariéře opěrní divy, ihned „poznala“, a dokonce se tak v dopisech i podepisovala.

My bychom ji nejspíš chtěli vidět jako Ninu, Potapenka jako Trigorina a Čechova jako...?

Ne, tudy cesta nevede. Náš autor nepíše ani životopis, ani dokument. Vlastní život ho může nanejvýš inspirovat, ale pak musí ke slovu přijít fantazie, která dělá příběh příběhem a dotváří postavy, jinými slovy autor realitu nekopíruje, ale tvoří, byť na základě svých vlastních prožitků.

Jak na to aneb Čechov o psaní

„Žádá se, aby hrdina nebo hrdinka byli scénicky co nejefektivnější. V dramatech je však třeba podat život takový, jaký je, a lidi takové, jací jsou. A v životě se lidé každou minutu nestřílejí, nevěsejí, nevyznávají si lásku. A neříkají každou minutu rozumné věci. Většinou jedí, pijí, pachtí se za něčím a mluví hlouposti. A tohleto má být vidět na scéně. Je třeba napsat takovou hru; v níž by lidé přicházeli, odcházeli, obědvali, mluvili o počasí, hráli v karty; ne proto, že to potřebuje autor, nýbrž proto, že to tak je ve skutečném životě. Ať je na scéně všecko tak složité a zároveň tak prosté jako v životě. Lidé obědvají, a mezitím se utváří jejich štěstí, rozbíjejí se jejich životy...“

„Chtěl jsem být originální, nevytvořil jsem ani jednoho zlosyna, ani jednoho anděla (i když jsem se nevyhnul šaškům), nikoho jsem neobvinil, nikomu nedal za pravdu...“

„Psát by měl člověk jenom tenkrát, když mu opravdu něco leží na srdci a cítí, že to musí vyslovit, aby se osvobodil.“

aréna 91609 komorní scéna

28. října 2, 701 85 moravská ostrava
www.divadloarena.cz

Práva k provozování díla zastupuje

DILIA, divadelní a literární agentura,
občanské sdružení, Krátkého 1, Praha 9

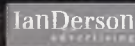
Divadelní inscenace realizujeme
za finanční podpory MK České republiky

generální partner

SKUPINA ČEZ

partner:

mediální partneři:

DNES

program
celostátní divadlo

**ČESKÝ ROZHLAS
OSTRAVA**

